

STANISŁAW SANTAREK ur. 1932; Krasnystaw

Tytuł fragmentu relacji	Pomniki komunistyczne
Zakres terytorialny i czasowy	Lublin; po 1944 roku
Słowa kluczowe	Lublin Plac Litewski

Pomniki komunistyczne

W miejscu, gdzie obecnie stoi pomnik Piłsudskiego, tam stał pomnik Przyjaźni, właściwie Wdzięczności go nazywano. Chociaż pierwsza nazwa, zaraz po jego odsłonięciu brzmiała Pomnik Braterstwa Broni. Został on postawiony wyzwolicielom Lublina. Natomiast najstarszym pomnikiem, to był pomnik wystawiony staraniem Stanisława Staszica, Pomnik Unii Lubelskiej, który chyba w 1826 roku został postawiony w miejscu obelisku, który wcześniej tam stał. Z cegły był zbudowany i ten się rozpadł już. Tutaj postawiono ten, który stoi do obecnej chwili.

Później, na końcu Placu Litewskiego, na przeciwległym rogu stał skromny, niewielki kamień w 125 rocznicę Konstytucji 3-go Maja. Był to pomnik wystawiony w 1916 roku i nigdy nie został ukończony. To był tylko sam kamień z napisem, na tyle wówczas Austriacy zezwolili. Pomnik ten miał być ukończony w okresie międzywojennym, po odzyskaniu niepodległości. Nigdy do tego nie doszło, on nie był nigdy ukończony, tylko sam ten kamień stał. Władze lubelskie, partyjne podjęły decyzję, że pomnik ten nie jest z duchem czasu i trzeba go wyrzucić, trzeba go zniszczyć. Zdaje się, że dzięki interwencji Stronnictwa Demokratycznego nie doszło do zniszczenia pomnika. Stronnictwo Demokratyczne zaproponowało, żeby po prostu przesunąć go z tego miejsca, żeby nie był na centralnym miejscu. Przesunięto ten kamień w krzaki, obok szaletów miejskich i tam w tych krzakach leżał ten kamień aż do lat osiemdziesiątych. Dopiero w czasie tych przemian w latach osiemdziesiątych wydobyto ten kamień i właściwie ukończono. Dostał on podstawę, cokół i zwieńczenie tym Orłem Stanisławowskim. W międzyczasie jeszcze jako przeciwwagę dla tego pomnika konstytucji pobudowano tą tak zwaną Płytę Nieznanego Żołnierza, gdzie umieszczono napisy z miejscami bitew, w których żołnierz polski walczył, ale tylko w drugiej wojnie światowej i z pominięciem wojsk walczących na Zachodzie. Płyta ta była obok, tak jak dzisiaj stoi ta sama płyta, tylko ona jest teraz przebudowana. Poprawione i zmienione są tam napisy, ale to było w tym samym miejscu.

Data i miejsce nagrania	2005-12-06, Lublin
Rozmawiał/a	Tomasz Czajkowski
Transkrypcja	Tomasz Czajkowski
Prawa	Copyright © Ośrodek "Brama Grodzka - Teatr NN"

